

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

✉: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: 49/2008/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

53/2008 (VIII. 04.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) a **budapesti lakos Panaszos**¹ 2008. május 14-én előterjesztett, **panaszára indult eljárásban** a 2008. augusztus 4-én – dr. Juhász Imre elnökhelyettes, testületi tag távollétében – megtartott zárt ülése alapján **született állásfoglalását**

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor**, ezért a Testület a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 93/A.§-ának (6) bekezdése szerint, állásfoglalását megküldi az Országos Rendőrfőkapitánynak.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

Panaszos a vele szemben 2008. május 9-én, Budapesten történt rendőri intézkedés, illetve azt követő előállítás tárgyában terjesztett elő panaszt, melyben kérte, hogy ügyét a Testület vizsgálja ki. Panaszát a Testület 2008. május 14-én érkezett.

Megállapítható, hogy a panaszos kérelmét az Rtv. 93. § (1) bekezdésében foglalt határidőn belül nyújtotta be, ezért azt érdemben vizsgálni kell.

I.

A panaszos beadványában előadja, hogy 2008. május 9-én 19:15 körüli időpontban a Kossuth tér irányából (az Országház déli oldalán található rakparti lehajtó felől) közelített meg egy meghirdetett nyilvános rendezvényt. A rakpart lehajtójánál 5-6 „rendőrnek látszó személy” közrefogta és szabad mozgásában akadályozta, majd tisztelgés, köszönés és az intézkedés

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

céljának megjelölése nélkül a „személyi igazolványt kérek” felszólítást intézték a panaszoshoz.

A panaszos panaszában arra hivatkozik, hogy – úgy gondolta – az őt körbefogó személyek „rendőri egyenruhával visszaélő személyek”, ezért kérte, hogy igazolják magukat, amire nem voltak hajlandóak. A rendőri intézkedés miatt – állítása szerint – rosszul lett és leült a földre. Ezután a „rendőrnek látszó egyenruhát viselő személyek” rabszállítóba tuszkolták és a Budapesti VII. kerületi Rendőrkapitányságra szállították, ahol anélkül, hogy vele szemben bármilyen intézkedés történt volna 2008. május 9-én 19:15-től május 10-én 01:50-ig fogva tartották.

A panaszos sérelmezi a vele szemben „politikai okból provokált koncepciók szabálysértési eljárást”, melyet a Budapesti V. kerületi Rendőrkapitányság folytatott le és a személyazonosság igazolásával kapcsolatos köteleességek megszegése szabálysértés elkövetése miatt 40.000 Ft.- pénzbírsággal sújtotta. Sérelmezi, hogy a határozat azt sem tünteti fel, hogy mely bíróság előtt terjesztheti elő kifogását a határozattal szemben.

Mindezek alapján a panaszos a Testület eljárását és vizsgálatát kéri.

A Testület a panasz alapján megkereste az eljáró Budapesti V. és VII. kerületi Rendőrkapitányságot az ügyben keletkezett iratok, jelentések, továbbá a szabálysértési határozat beszerzése érdekében.

A rendőrség által megküldött iratokból a panasszal összefüggésben az alábbiakat lehetett megállapítani.

Az eseményről készült rendőri jelentés leírja, hogy a panaszossal szemben intézkedő rendőrök csapatszolgálati berendelés alapján tartózkodtak egy politikai párt „Béke napja” alkalmából tartott rendezvényén, ahol a rendezvényre érkező személyek „előszűrését” és a rendezvény biztosítását látták el. A panaszost igazolásra szólították fel, aki ennek nem tett eleget, majd ismételten felszólították a „Törvény nevében” szavak előrebocsátásával, hogy amennyiben nem igazolja magát, úgy személyazonosságának megállapítása céljából az előállítására fog sor kerülni. A rendőri jelentés szerint a panaszos ekkor minősíthetetlen szavak kíséretében megtagadta az igazolást, így előállították a Budapesti VII. kerületi Rendőrkapitányságra, ahol a csomagátvizsgálás során a panaszos táskájából előkerült a személyi igazolványa. A rendőri jelentés leírja még, hogy panaszost 19:40-kor adták át a Budapesti VII. kerületi Rendőrkapitányság ügyeletes tisztjének. A Rendőrkapitányságon adatait priorálták, a körözési nyilvántartásban ellenőrizték, majd az intézkedő rendőrök vele szemben feljelentést tettek.

A panaszossal szemben a befogadást végrehajtották, a befogadási nyilatkozatot 20:00 órakor írták alá. 21:45-től a panaszost orvosi vizsgálatra vitték, melyet a Fogdaorvosi Alosztály végzett – ennek során az orvosi látlelet és vélemény rögzítette, hogy a panaszosnak sérülése nem keletkezett. Adatait a megküldött iratok szerint 21:54-kor priorálták, majd a meghallgatási jegyzőkönyv szerint 22:15-kor az elkövetett szabálysértéssel összefüggésben a Budapesti VII. kerületi Rendőrkapitányság hivatalos helyiségében az V. kerületi Rendőrkapitányság előadói meghallgatták. A meghallgatás során a panaszos vallomást kívánt tenni. Ebben elmondta, hogy a politikai párt meghirdetett rendezvényére szeretett volna menni, de a rendezvény közelében a rendőrök odamentek hozzá és igazoltatni akarták, majd

lökdősték. Tagadta azokat a csúnya kifejezéseket, melyek a rendőri jelentésben szerepelnek, állítása szerint ő olyanokat nem mondott a rendőröknek. A személyi igazolványát nem adta át a rendőri felszólításra, elmondása szerint „miért is adta volna oda”. Személyi igazolványa csak a rendőrségen került elő a csomagjából. A szabálysértés elkövetését nem ismerte el. A meghallgatási jegyzőkönyvet 22:30-kor zárták le. A Budapesti V. kerületi Rendőrkapitányság szabálysértési határozatát a panaszos 2008. május 10-i dátummal keltezte, azon az átvételt tanúsító aláírása is ezzel a dátummal szerepel.

A kiadott igazolás szerint a panaszos előállítása 2008. május 9-én 19:15-től május 10-én 01:50-ig tartott.

A Testület vizsgálata során szükségessé vált Budapesti VII. kerületi Rendőrkapitányság ügyeletes tisztjének nyilatkoztatása azzal kapcsolatban, hogy a másnap 01:50-ig tartó előállítás indoka mi volt, figyelemmel arra, hogy a panaszos meghallgatását 2008. május 9-én 22:30-kor befejezték. A Budapesti VII. kerületi Rendőrkapitányság megküldte a fogdanaplót, melyből az volt megállapítható, hogy a panaszos a fogdában 2008. május 9-én 20:00 órától 22:20-ig tartózkodott. Az ügyeletes tiszt nyilatkozata szerint a panaszos a fogdanapló szerint 22:20-kor véglegesen távozott a fogdáról, egyúttal ilyen esetekben a szabálysértési előadó az, aki „dönt a szabálysértési őrizetbe vételről, illetve a személy elbocsátásáról. Amennyiben az elbocsátás mellett dönt, abban az esetben az igazolást megírja, majd lehozza hozzám egyeztetem az időpontot, aláírom, lepecsételem és a személy elbocsátásra kerül”.

II.

A BRFK bejelentése szerint a 2008. május 9-ére bejelentett rendezvények biztosítására Budapest Rendőrfőkapitánya 2008. május 9-én 0 óra és 24 óra között fokozott ellenőrzést rendelt el a főváros területén. A BRFK a közzétett bejelentésben felhívta a figyelmet arra, hogy a fokozott ellenőrzés bevezetésével lehetőség nyílik arra, hogy a gyanús, feltehetően bűncselekményt vagy szabálysértést elkövetni szándékozó személyeket a rendőrség intézkedés alá vonjon. A fokozott ellenőrzés célja kizárólag az Alkotmányban biztosított gyülekezési jog szabad gyakorlásának biztosítása, rendezvényeket megzavarni kívánó személyek kiszűrése, és a jogellenes cselekményeket elkövető személyek előállítása. A szóban forgó, a panaszban említett rendezvény területének lezárására és a forgalom korlátozására vonatkozó elrendelés (behajtási és parkolási tilalom) ugyancsak közzétételre került a BRFK Sajtóosztálya által.

Az Rtv. 30. §-a alapján a Rendőrség a bűncselekmény elkövetőjének elfogása és előállítása érdekében, vagy a közbiztonságot veszélyeztető cselekmény vagy esemény megelőzése, megakadályozása érdekében nyilvános helyen vagy a közterület kijelölt részén az oda belépőket vagy az ott tartózkodókat igazoltathatja. Ezen cél elérése érdekében épületet, építményt, helyszínt, csomagot és járművet átvizsgálhat. A Rendőrség a rendezvény, az esemény, továbbá a közlekedés biztonságát, a közterület rendjét veszélyeztető jogellenes cselekmény megelőzése, megakadályozása érdekében meghatározott a területre belépők és az ott tartózkodók ruházatát és járművét átvizsgálhatja, illetőleg az üzemeltető által előírt feltételek megtartását ellenőrizheti, a közbiztonságra veszélyt jelentő anyagokat, eszközöket lefoglalhatja, illetőleg azoknak a rendezvény, esemény helyszínére való bevitelét megtilthatja.

A fenti rendelkezés alapján megállapítható, hogy a panaszossal szemben eljáró rendőrök – az Rtv. felhívott rendelkezése alapján – kellő jogalappal, jogszerűen intézkedtek, egyúttal jogszerűen hívták fel személyazonosságának igazolására, mivel a tárgybeli időpontban érvényben volt a fokozott ellenőrzés elrendelése.

Az Rtv. 19. §-a szerint a jogszabályi előírások végrehajtását szolgáló rendőri intézkedésnek - ha törvény vagy nemzetközi megállapodás másként nem rendelkezik - mindenki köteles magát alávetni, és a rendőr utasításának engedelmeskedni. A rendőri intézkedés során annak jogszerűsége nem vonható kétségbe, kivéve, ha a jogszerűtlenség mérlegelés nélkül, kétséget kizáróan megállapítható. A rendőr jogszerű intézkedésének való ellenszegülés esetén az e törvényben meghatározott intézkedések és kényszerítő eszközök alkalmazhatók.

Az intézkedés jogszerűségének kétségbe vonásával kapcsolatban a Testület rámutat az Rtv. 20.§-ának (1) bekezdésére, miszerint a rendőrt az intézkedés során az egyenruhája és azon elhelyezett azonosító jelvénye igazolja. A konkrét ügyben megállapítható volt, hogy a panaszossal szemben egyenruhás rendőrök intézkedtek, tehát intézkedésük jogszerűségének kétségbevonására az adott helyzetben ésszerű indok nem volt megállapítható. A Testület álláspontja szerint nem elfogadható a panaszosnak az a hivatkozása, hogy az intézkedő rendőröket „rendőrnek látszó személynek”, illetve „rendőri egyenruhával visszaélő személynek” aposztrofálja, ugyanis az egyenruhában intézkedő rendőrökről megállapítható volt azok rendőri minősége, így a panaszosnak tudnia kellett, hogy vele szemben rendőri intézkedés történik, ám az intézkedésnek ennek ellenére, többszöri felszólításra is ellenszegült, személyazonosságát nem igazolta, holott az igazolványa nála volt. A később előterjesztett panaszban megfogalmazott azon állítás, hogy a panaszos rosszul lett és emiatt nem tett eleget a rendőri felszólításnak konkrét tényekkel nem volt igazolható, illetve az előállítását közvetlenül követő meghallgatás során felvett jegyzőkönyvben sem hivatkozott ilyen körülményre. Ha ezt a körülményt a panaszos az igazolás megtagadásával összefüggésben alapvetőnek tartja (panaszában), akkor ennek a Testület álláspontja szerint ellentmondani látszik az a tény, hogy az intézkedést követően a rendőrségen tett nyilatkozatában erre nem hivatkozott, de nem említett rosszullétet az őt megvizsgáló orvosnak sem, a látletet és a vizsgálati jegyzőkönyv szerint. A Testület emiatt ezt a hivatkozást sem tartotta megalapozottnak.

Az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdése alapján a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a rendőr felszólítására nem tudja magát hitelt érdemlően igazolni, vagy az igazolást megtagadja. A panaszolt esetben megállapítható volt, hogy a panaszos az igazolást ésszerű indok nélkül, tudatosan tagadta meg, rendőrségi meghallgatása során a jegyzőkönyvben külön meg is jegyezte, hogy személyi igazolványát „miért is adta volna oda”. Mindezek alapján a Testület arra a megállapításra jutott, hogy a panaszos előállítására a fenti rendelkezések alapján jogszerűen került sor.

Az Rtv. 18. §-ának (1) bekezdése szerint a fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti az intézkedés célját. A panaszban és a megküldött iratokban nem merült fel arra utaló körülmény, hogy a panaszos ezen jogával élni kívánt volna. A (2) bekezdés szerint a Rendőrség gondoskodik a fogvatartott elhelyezéséről, a fogvatartás miatt bekövetkező egészségkárosodás megelőzéséhez szükséges ellátásáról. A sérült, beteg vagy más okból sürgős orvosi ellátásra szoruló fogvatartottat orvosi ellátásban kell részesíteni. A megküldött iratokból megállapítható volt, hogy a panaszos orvosi vizsgálaton esett át, mely orvosi

vizsgálat nem tárt fel olyan sérülést vagy betegséget, ami akut beavatkozást igényelt volna a panaszosnál.

Az Rtv. 33. §-ának (3) bekezdése szerint a Rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja. A panaszolt esetben a személyes szabadság korlátozása 6 óra és 35 perc időtartamban állt fenn. A Testület a panaszosnak azt a kifogását sem tartotta megalapozottnak, miszerint az előállítás alatt vele szemben semmilyen intézkedés nem történt. Ezzel szemben megállapítható volt, hogy megtörtént személyi adatainak priorálása, orvosi vizsgálata és szabálysértési meghallgatása is.

Fentiekén túl azonban a Testület arra a következtetésre jutott, hogy súlyosan aggályos, egyúttal jogsértő az a tény, miszerint a panaszost az iratok, jegyzőkönyvek időpontjaiból igazolhatóan szabálysértési meghallgatásának lezárását követően még mintegy 3 óra 20 perc időtartamban (2008. május 9. 22:30 és május 10. 01:50 között) fogvatartották.

III.

Az Rtv. 15.§-ának (1) bekezdése kiemeli, hogy a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával (arányos eljárás). Ugyanakkor az Rtv. 17.§-ának (1) bekezdése kimondja, hogy a Rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyes szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja.

A konkrét panasz kapcsán – a Testület álláspontja szerint – a kifogásolt rendőri intézkedések érintették a panaszos személyes szabadságát.

A személyes szabadság korlátozása a Testület álláspontja szerint az egyik legsúlyosabb alapjog-korlátozás, mely a rendőri intézkedésekkel összefüggésben felmerülhet, ezért annak indokoltságával, okszerűségével és jogszerűségével összefüggésben az eljárási garanciák fokozott érvényre juttatása mindenképpen indokolt.

A Testület egyértelműen megállapította, hogy a panaszos igazoltatása és előállítása jogszerűen történt, továbbá a fogvatartás első, közel 3 órájában elvégzett cselekmények (csomagátvizsgálás, személyi adatok priorálása, orvosi vizsgálat, szabálysértési meghallgatás) is indokolták a jogkorlátozást. Ezzel szemben azonban a fogvatartás idejének második felében – a panaszos meghallgatását követően – már nem merült fel olyan körülmény, ami a panaszos személyes szabadságának korlátozását indokolta volna.

Az Alkotmánybíróság a 66/1991. (XII.21.) AB határozatban megállapította: „a személyes szabadság alkotmányos alapjogát törvény – a büntető jogszabály – az Alkotmány megengedő rendelkezése folytán korlátozhatja. A személyes szabadságnak jogszerű ('törvényes') elvonása is okozhat alaptalan sérelmet. Az egyes korlátozó rendelkezések csak akkor fogadhatók el alkotmányosnak, ha az általuk elérni kívánt és alkotmányosan elismert célhoz képest a korlátozás szükségszerű és arányos.”

A 13/2001. (V.14.) AB határozat rögzítette, hogy Az Alkotmánybíróság az alapjogi korlátozást akkor tekinti indokoltnak, ha az valamely más alapvető jog biztosítása vagy

alkotmányos cél érdekében történik. Az Alkotmánybíróság a 13/2003. (IV.9.) AB határozatban pedig rámutatott arra, hogy a személyi szabadság szükséges és ezen túlmenően arányos korlátozására alkotmányos cél elérése érdekében általában akkor kerülhet sor, ha azt a korlátozással érintett személy jogsértő magatartása vagy cselekménye, illetőleg kényszerítő ok vagy nyomós közérdek alátámasztja, illetve indokolja.

A Testület rámutat, hogy az Alkotmánybíróság a személyi szabadság jogának korlátozásával kapcsolatban vizsgálta az Rtv. vonatkozó rendelkezéseit és a 65/2003. (XII. 18.) AB határozatában megállapította, hogy az előállítás és az őrizetbe vétel eljárási rendjét meghatározó rendelkezések megfelelnek a személyi szabadság átmeneti korlátozásához szükséges alkotmányos követelményeknek. (ABK 2003. december 900., 910.). Ezeket a törvényben meghatározott intézkedéseket a közrend és a közbiztonság védelméhez fűződő közérdek indokolja, és az teszi szükségessé, hogy az érintett személyek a hatósággal való együttműködésre készséget nem mutatnak. A személyazonosság megállapításával összefüggő jogkorlátozás (előállítás és fogva tartás) kapcsán az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy „a korlátozás indokoltsága mindaddig fennáll, amíg az alkotmányosan elfogadható cél, vagyis a személyazonosság megállapítása folyamatban van”.

A Testület mindezekre figyelemmel a konkrét ügyben úgy foglalt állást, hogy az előállítás indokoltsága és arányossága, egyúttal okszerűsége mindaddig fennállt, amíg a panaszos személyazonosságát nem igazolták, illetve az ezzel összefüggő, általa elkövetett szabálysértéssel kapcsolatban meg nem hallgatták. Ezt követően – a Testület álláspontja szerint – fogvatartásának okai megszűntek, ezt még az az esetleges körülmény sem indokolja, ha a meghallgatást követő fogva tartás ideje alatt a szabálysértési határozatot leírták és az részére átadták, illetve átvették. A Testület álláspontja szerint ezt a részére – adatainak rögzítését követően – akár postai úton is kiküldhették volna, de akár úgy is megtehették volna, hogy a személyes szabadság korlátozását megszüntetik és az eljárás alá vont panaszos pl. a folyosón várakozik, amíg a határozat elkészül.

A meghallgatási jegyzőkönyvön ugyanakkor az is szerepel, hogy a hatóság a szabálysértési határozatot külön íven szövegezi meg, amit postai úton fognak kézbesíteni. Ezt a közlést a panaszos külön is tudomásul vette és a jegyzőkönyvön aláírta. Ennek alapján a Testület szerint különösen aggályos, hogy a panaszost ezt követően is fogvatartották. A fogdanapló és a panaszos részére kiadott igazolás egymásnak ellenmondó adatokat tartalmaz. Az igazolás szerint a panaszos előállítása 2008. május 10-én 01:50-ig tartott, ehhez képest a fogdanapló szerint a fogdából előző nap (tehát május 9-én) 22:20-kor elbocsátották. Ezzel kapcsolatban az ügyeletes tiszt elmondása sem tisztázza a helyzetet, mivel elmondása szerint a szabálysértési előadó az, aki „dönt a szabálysértési őrizetbe vételről, illetve a személy elbocsátásáról. Amennyiben az elbocsátás mellett dönt, abban az esetben az igazolást megírja, majd lehozza hozzám egyeztetem az időpontot, aláírom, lepecsételem és a személy elbocsátásra kerül”. Ezzel szemben a szabálysértési előadó által felvett meghallgatási jegyzőkönyv sehol sem említi, hogy a panaszos a meghallgatást lezárásával elbocsátható lenne, a 147-404-512/2008. sz. igazolólap pedig ténylegesen a 2008. május 10. 01:50 időpontot tartalmazza az elbocsátás idejeként. Meghallgatásának befejezésekor tehát a panaszost el kellett volna bocsátani, arról a szabálysértési előadónak rendelkeznie kellett volna. A testület mindezek alapján azt tudta megállapítani, hogy a panaszos szabálysértési meghallgatását követően nem távozhatott el szabadon a kapitányság épületéből.

A panaszos sérelmezi továbbá, hogy a határozat nem tartalmazza, hogy mely bírósághoz lehet kifogással élni. Ezzel a kapcsolatban a Testület felhívja a figyelmet arra, hogy a határozat rögzíti, hogy az azzal szembeni kifogást a határozatot hozó szervnél kell előterjeszteni, tehát ebben a vonatkozásban a határozat megfelelő rendelkezést tartalmaz.

IV.

A Testület annak mérlegelésekor, hogy egy adott rendőri intézkedés jelentős mértékben sért-e alapjogot, nem csak azt vizsgálja, hogy az érintett alapjog adott módon való csorbitása általában milyen mértékűnek minősül, hanem az adott ügy egyedi körülményeire is figyelemmel van.

A Testület arra a következtetésre jutott, hogy a jogsérelem mértéke – a tárgybeli esetben, annak összes körülménye alapján – eléri azt a szintet, amely a Testület súlyos alapjogsérelmet megállapító állásfoglalását megalapozza.

A Testület ezért a rendelkező részben foglaltak szerint, az Rtv. 93/A.§-ának (6) bekezdése alapján az állásfoglalást megküldi az Országos Rendőrfőkapitánynak.

Budapest, 2008. augusztus 4.

Dr. Kaltenbach Jenő s.k.
elnök

Fráterné dr. Ferenczy Nóra s.k.
testületi tag

Dr. Fėja András s.k.
előadó testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf s.k.
testületi tag

Megjegyzés: Az országos rendőrfőkapitány a panaszt 27231/4/2008. RP. Számú határozatával elutasította. A határozatot – és annak indokolását – lást a www.police.hu honlapon. (Feltöltés alatt!)

(A Szerk.)